

Munkavédelmi oktatási anyag

Hallgatók részére

A munkavégzés során a dolgozó ember testi épségét, egészségét kedvezőtlen környezeti hatások, károsodások érhetik, amelyek ellen a munkavállalókat megfelelően védeni kell. Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit, a munkakörülmények biztosításának követelményeit jogszabályok, műszaki előírások egyértelműen meghatározzák. A különböző jogszabályokban, törvényekben, rendeletekben és szabványokban megfogalmazott elvárásoknak csak akkor lehet eredményesen eleget tenni, ha biztosítottak a helyi sajátosságokat is figyelembe vevő munkafeltételek.

Munkavédelem: a szervezett munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelmények, továbbá az Mvt. céljának megvalósítására szolgáló törvénykezési, szervezési, intézményi előírások rendszere, valamint mindezek végrehajtása. A munkaegészségügy a munkahigiéne és a foglalkozás-egészségügy szakterületeit foglalja magában.

A munkavédelem területére vonatkozó legmagasabb szintű jogszabály a **munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (Mvt.)**.

A törvény célja, hogy szabályozza az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés személyi, tárgyi és szervezeti feltételeit a szervezeten munkát végzők egészségének, munkavégző képességének megóvása és a munkakörülmények humanizálása érdekében, megelőzve ezzel a munkabaleseteket és a foglalkozással összefüggő megbetegedéseket.

A törvény meghatározza az állam, a munkáltató és a munkavállaló feladatait, jogait és kötelezettségeit. Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeinek megteremtése, valamint a balesetek megelőzése tekintetében a műszaki és szervezési jellegű feltételek biztosításán túlmenően, alapvető követelmény a munkavállaló fizikai és szellemi egészségügyi alkalmassága.

A munkahelyen potenciálisan fellépő veszélyforrások – kóroki tényezők:

1. Fizikai veszélyforrások (munkaeszközök, zaj, rezgés)
2. Kémiai veszélyforrások (veszélyes anyagok pl.: robbanó, mérgező, gyúlékony, maró)
3. Biológiai veszélyforrások (mikroorganizmusok: baktériumok, gombák, vírusok)
4. Pszichoszociális tényezők (stressz, monotónia)
5. Ergonómiai tényezők (ergonómikus munkahely)

A munkavédelem fő célja a munkabalesetek, foglalkozási megbetegedések és fokozott expozíció megelőzése. Ennek érdekében a munkáltatónak kötelessége az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés kialakítása, illetve a munkavállalónak, hallgatónak kötelessége munkavégzése során a munkabalesetek és egészségkárosodások megelőzése.

Hallgatók kötelezettségei:

A hallgató csak a biztonságos munkavégzésre alkalmas állapotban, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó szabályok megtartásával végezhet munkát. **Köteles:**

- a szükséges ismereteket elsajátítani, és a munkája során alkalmazni (*az oktatás során elhangzottak betartása*),
- a részére előírt orvosi vizsgálaton részt venni (*orvosi vizsgálat megléte*),
- az intézmény területén az egészséget és testi épséget nem veszélyeztető ruházatot viselni (*megfelelő ruházat*),
- a gépeket, berendezéseket csak a megfelelő ismeretek elsajátítása után használni (*munkaeszközök használatának elsajátítása*),
- a Kar területén a fegyelmet, rendet és a tisztaságot megtartani (*fegyelmezett magatartás*),
- a veszélyt jelentő rendellenesség, üzemzavar esetén erre intézkedést kérni (*Óraadó tanár azonnali tájékoztatása*),
- a balesetet, rosszulletet azonnal jelenteni (*Óraadó tanár azonnali tájékoztatása*),
- az előírt helyen és időben, megfelelő állapotban megjelenni (*egészséges, felkészült, kipihent állapotban*),
- feladatát az elvárható szaktudással és gondossággal, az arra vonatkozó szabályok, előírások és utasítások szerint végezni (*a munkatevékenység legjobb szakértelemmel való elvégzése, körültekintő közlekedés az intézmény területén belül, stb.*).

A hallgató jogosult megkövetelni:

- az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos tanulás feltételeit,
- az intézményben történő tanuláshoz szükséges megfelelő állapotú felszereléseket és munkaeszközöket.

A baleset és a munkabaleset fogalma:

A **baleset** az emberi szervezetet ért olyan egyszeri külső hatás, amely a sérült akaratától függetlenül, hirtelen vagy aránylag rövid idő alatt következik be és sérülést, mérgezést vagy más egészségkárosodást illetve halált okoz.

A **munkabaleset** olyan baleset, amely a munkavállalót a szervezett munkavégzés során, vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől és időpontjától és a munkavállaló (sérült) közrehatásának mértékétől függetlenül. Kivizsgálásához munkavédelmi szakképzettségű szakember szükséges.

A munkavégzéssel összefüggésben következik be a baleset, ha a munkavállalót a foglalkozás körében végzett munkához kapcsolódó közlekedés, anyagvételezés, anyagmozgatás, tisztálkodás, szervezett üzemi étkeztetés, foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás és a munkáltató által nyújtott egyéb szolgáltatás igénybe vétele során éri.

Nem tekinthető munkavégzéssel összefüggésben bekövetkező balesetnek (munkabalesetnek) az a baleset, amely a sérültet a lakásáról (szállásáról) a munkahelyére, illetve a munkahelyéről a lakására (szállására) menet közben éri, kivéve, ha a baleset a munkáltató saját vagy bérelt járművével történt.

Az esetben, ha a tanuló, hallgatót a szakképzés megszerzéséhez szükséges gyakorlati képzés (pl.: tanműhelyben, laboratóriumban, gyakorlati munka) során éri a baleset, munkabalesetnek kell tekinteni.

A nevelési-oktatói intézményben bekövetkezett tanuló- és gyermekbaleseteket – a nyolc napon túl gyógyuló sérüléssel járó baleseteket haladéktalanul ki kell vizsgálni – a köznevelés információs rendszerben (KIR) jegyzőkönyvvezető rendszer segítségével kell nyilvántartani. Amennyiben a baleset súlyosnak minősül, akkor az intézmény fenntartójának bejelentése mellett, munkavédelmi szakképzésű szakembert be kell vonni a kivizsgálásba

Eljárás munkabaleset esetén:

Valamennyi eseményt, balesetet a közvetlen munkahelyi vezetőnek, illetve az oktató tanárnak azonnal jelezni kell! A Mentő hívása a közvetlen munkahelyi vezetőnek, oktató tanárnak a kötelessége és feladata. Amennyiben a vezető/oktató tanár nem érhető el, közvetlenül a balesetet észlelő is értesítheti a mentőszolgálatot.

Minden dolgozó, hallgató köteles szükség esetén a tőle elvárható módon segíteni a sérült, balesetet szenvedett vagy olyan személynek, akinek az élete vagy testi épsége közvetlenül veszélyeztetett helyzetbe jutott.

A baleseti eseményeket ki kell vizsgálni, arról jegyzőkönyvet kell felvenni és a jogszabályok szerint nyilván kell tartani.

Villamos berendezések:

Csak olyan villamos berendezés, elektromos munkaeszköz, elektromos szerelvény és vezeték használható, üzemeltethető, amely a vonatkozó biztonsági követelményeknek megfelel és az érintésvédelem is biztosított. Minden villamos gépet, berendezést áthelyezés előtt, valamint használaton kívül és üzemidőn kívül ki kell kapcsolni és a hálózatról le kell választani. Villamos gépek és készülékek kezelésekor csak a kezelésre szolgáló részeket szabad megérinteni.

Elsősegélynyújtás:

Előre nem látott események, a munkavégzés szabályainak be nem tartása, a védőberendezések nélküli gépek vagy hibás munkaeszközök használata gyakran személyi sérülést, munkabalesetet okoz.

A Kar területén mentőláda van elhelyezve az épületek portáin.

A legsürgősebb beavatkozásra akkor van szükség, ha a sérült élete van veszélyben. Klinikai halál állapotáról beszélünk a sérült légzésének és a szív megállásának esetén. A biológiai halál a légzés és a szívműködés végleges, visszaállíthatatlan megállásakor következik be. A klinikai halál kb. négy percig tart.

Az elsősegélynyújtásban közreműködni csak az tud, aki legalább a lényeges elemekkel tisztában van. Az eszméletlen sérültet stabil oldalfekvő helyzetbe kell elhelyezni.

Az újraélesztési folyamat szakaszai:

- Az átjárható légutak biztosítása.
- A légzés pótlása (mesterséges légzés szájon át, 2 befúvás),
- A szívműködés helyreállítása (szívmasszázs, 30 mellkasnyomás)
- Ismétlés: (mesterséges légzés szájon át, 2 befúvás + szívmasszázs, 30 mellkasnyomás)

Az elsősegélynyújtásban közreműködni csak az tud, aki legalább a lényeges elemekkel tisztában van. Az eszméletlen sérültet stabil oldalfekvő helyzetbe kell elhelyezni.

• Vérzéses balesetek:

A vérző sérültet minden esetben ültessük, vagy fektessük le. Ha hajszáleres vagy enyhe vénás a vérzés, a legegyszerűbb steril gyorskötöző pólyával, egyszerű sebfedéssel ellátni. Útőeres vérzés esetén nyomókötés elhelyezése szükséges.

- Csonttörés:

A végtagok törésekor az elsősegélynyújtó feladata kizárólag a talált helyzetben való rögzítés. Nyílt törés esetén természetesen a vérzés leállítása, a seb ellátása sürgős feladat.

- Koponyatörés:

Rendkívül veszélyes és súlyos baleset. A vérzéscsillapításon kívül az elsősegélynyújtó általában többet nem tehet. orvosi ellátás szükséges.

- Gerincsérülés:

Általában nem látható, csak feltételezhető (esés, zuhanás következményeként). A helytelen ellátás vissza nem fordítható következményeket (pl. bénulást) okozhat, ezért a sérültet tartsuk mozdulatlan helyzetben a szakszerű segítség megérkezéséig.

- Égési sérülések:

Az égést a sérülés mélysége alapján négy fokozatba lehet sorolni.

- Elsőfokú égés esetén bőrpír és mérsékelt fájdalom keletkezik,
- Másodfokú égés esetén hólyagképződés és heves fájdalom észlelhető,
- Harmadfokú égés esetén nagy, összefüggő hólyagok keletkeznek, és ezek rendszerint megnyílnak,
- Negyedfokú égés esetén már elszenesedés is létre jön.

Az égési sebre semmit se tegyünk, se kenőcsöt, se zsírt, se olajat, se tojásfehérjét. A teljes megégett sebfelületet csak steril kötszerrel szabad lefedni.

- Mérgezők:

A lenyelt mérég tulajdonságaitól függően lehet a hánytatás, de csak eszméleténél lévő sérültet szabad hánytatni. A mérgezettet minden esetben orvosnak kell ellátnia. A vegyi anyag tulajdonságait összefoglaló Biztonsági Adatlap tartalmaz erre vonatkozó utalást.

- Áramütés:

Legfontosabb a sérült áramkörből való kiszabadítása. Amennyiben az áramkört nem lehet gyorsan megszakítani (pl.: a berendezés kikapcsolása), akkor az áramütöttet a feszültség alatt álló berendezésből haladéktalanul ki kell szabadítani. Használjunk szigetelőanyagú rudat, botot, fanyelű szerszámot, de ha ketten vagyunk, száraz kötél száraz nadrág, kabát átvetésével is elhúzhatjuk az áramütöttet.

Az 1000V-nál nagyobb feszültségű berendezéseknél az áramütöthöz közeledni veszélyes, a kiszabadítás módja csak a feszültségmentesítés lehet!

Áramütés esetént - ha a sérült önmagát panaszmentesnek érzi is -, le kell fektetni nyugalmi helyzetbe és orvost, mentőt kell hívni. Ételt, italt adni tilos!

- Fontos telefonszámok:

Mentők telefonszáma: 104
Tűzoltók telefonszáma: 105
Rendőrség telefonszáma: 107
Általános segélyhívó: 112
